

Toespraak

van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, prof dr. J.A. Bruijn,
ter gelegenheid van de laatste vergadering van de Eerste Kamer van 2021, en de
laatste vergadering van de Eerste Kamer in de Ridderzaal

datum 21 december 2021

Collega's,

Voordat ik de vergadering sluit, wil ik nog graag kort het woord tot u richten. Het is immers de laatste vergadering van 2021 én de laatste vergadering in deze Ridderzaal.

Toen wij ruim anderhalf jaar geleden voor het eerst hier vergaderden, hoopten we nog dat het van korte duur zou zijn.

Vandaag verlaten we de Ridderzaal niet omdat de coronamaatregelen die ons hier brachten, zijn opgeheven, integendeel. We verlaten de Ridderzaal omdat ook deze zaal haar deuren sluit in verband met de renovatie van het Binnenhof.

We hebben hier sinds mei 2020 62 keer plenair vergaderd, vandaag meegerekend. Ook zijn in de Ridderzaal, steeds op anderhalve meter, mondelinge overleggen en deskundigenbijeenkomsten gehouden, en een president en een premier ontvangen.

Ik wil daarom staatssecretaris Knops nogmaals zeer hartelijk danken voor de gelegenheid om gebruik te maken van de Ridderzaal zolang dit nodig en mogelijk was, onder de bijzondere omstandigheden waarin we als samenleving verkeren.

Ook veel dank aan de medewerkers van het Rijksvastgoedbedrijf, in het bijzonder van de Grafelijke Zalen, die altijd even gastvrij de zaal gebruiksklaar hebben gemaakt en gehouden, en dank aan de technici die ervoor hebben gezorgd dat wij ons verstaanbaar konden maken én dat ook het publiek de vergaderingen kon blijven volgen via de livestream.

Tot slot veel dank aan de medewerkers van de griffie die met ons als nomaden door het centrum van Den Haag zijn getrokken; eerst lopend en de laatste maanden fietsend tussen de Kazernestraat en het Binnenhof. Zij zorgden ervoor dat wij ons parlementaire werk, ondanks alle beperkingen, zo volledig mogelijk konden voortzetten.

Vanavond gaat hier het licht voor een hele poos uit, in dit

'durend trots gewelf van Hollands oude Heeren,
daer dusend menschen daeghs en dusend nog verkeren'

zoals Constantijn Huygens de Ridderzaal in de zeventiende eeuw beschreef. En waar vierhonderd jaar later gelukkig behalve 'Hollands oude Heeren' ook vele vrouwen verkeren...

Met gevoelens van weemoed nam ik een half jaar geleden afscheid van het Eerste Kamergebouw. Met dezelfde gevoelens neem ik vandaag afscheid van de Ridderzaal. Na ruim 200 jaar aan het Binnenhof is het parlement na vandaag echt weg van deze historische plek.

We laten een complex achter dat toe is aan de broodnodige renovatie, waar zoveel jaren geschiedenis is geschreven en dat zoveel illustere bewoners en bezoekers kende.

Eén van hen vertrekt vandaag, tegelijk met de Eerste Kamer van het Binnenhof. We namen een half jaar geleden namelijk niet alleen tijdelijk afscheid van de eigen plenaire zaal, we namen ook afscheid van het beeldbepalende schilderij van Koning Willem II.

Met ons is vandaag ook die laatste achtergebleven 'bewoner' van de Eerste Kamer aan het Binnenhof vertrokken. Het meer dan manshoge schilderij van Willem II is vandaag verhuisd. Niet naar de tijdelijke huisvesting van de Eerste Kamer, maar naar een restauratieatelier. Want net als het Binnenhof is ook het schilderij toe aan renovatie.

datum 21 december 2021

blad 2

Ruim 170 jaar hing het schilderij aan de muur achter het rostrum. Vanochtend werd het van de haken getild en door het raam van de Handelingenkamer naar buiten. Een spectaculair vertrek voor een groots portret.

Bij de totstandkoming van de Grondwet van 1848 nam de invloed van de Koning af en kon hij niet langer de leden van de Eerste Kamer aanwijzen. Daarom schonk hij in 1849 het portret aan de Kamer met de fameuze woorden: 'opdat ik u altoos bij u ben'.

Door de renovatie zijn de Kamer en de Koning nu voor enkele jaren alsnog gescheiden...

Collega's,

Na het kerstreces zetten we ons werk voort in de plenaire zaal in de Kazernestraat. Zolang de coronamaatregelen gelden, met enige aanpassingen, maar met dezelfde inzet: voor zover mogelijk, zo normaal mogelijk het parlementaire werk zorgvuldig blijven doen.

Want precies dat hebben we ook gedaan in het jaar dat achter ons ligt:

De Eerste Kamer heeft in 2021 veertig keer plenair vergaderd, waarvan een aantal keer in een tweedaagse sessie. En niet alleen corona-gerelateerde onderwerpen, maar ook veel andere wetgeving is behandeld, ondanks de demissionaire status van het kabinet.

We kwamen dit jaar voor het eerst sinds 1950 op een vrijdag bijeen, en voor het eerst sinds 1988 in het kerstreces. Maar nog nooit op een vrijdag in het kerstreces, dus er is toch nog geschiedenis geschreven...

We hebben vijf nieuwe leden verwelkomd, van wie twee herintreders.

Onder de vertrokken Kamerleden waren er drie die na de Tweede Kamerverkiezingen van maart naar de – toen nog – overkant vertrokken.

Misschien zien we in de laatste anderhalve week van dit jaar nog leden naar het nieuwe kabinet vertrekken?...

Er zijn – dat mag ook wel eens gememoreerd – geen afsplitsingen geweest. Alhoewel, het jaar is nog niet voorbij...

Ook het internationale parlementaire werk is voortgezet, deels online met videovergaderingen, maar in een aantal gevallen kon er zelfs weer vergaderd worden in parlementen, met inachtneming van de in het land geldende coronamaatregelen.

Op 23 maart hebben we stilgestaan dat op die dag in 1920 de eerste vrouw in de Eerste Kamer zitting nam. Het portret van Carry Pothuis-Smit dat ter ere van die herdenking is gemaakt, hangt inmiddels op een prachtige plek in de Kazernestraat, op de route naar de plenaire zaal.

Collega's,

De belangrijkste verandering voor de Eerste Kamer zelf was in 2021 toch wel de verhuizing naar de Kazernestraat.

Inmiddels zijn we al weer vier maanden naar grote tevredenheid aan het werk in de tijdelijke huisvesting. Met als enige uitzondering de plenaire vergaderingen die we tot en met vandaag in de Ridderzaal konden voortzetten. Zoals gezegd gaat dat vanaf januari ook eindelijk gebeuren.

Ik kijk er naar uit om al het parlementaire werk weer op één en dezelfde locatie te kunnen doen. Ik hoop dat we dat over niet al te lange tijd weer met iedereen tegelijk kunnen doen.

datum 21 december 2021

blad 3

Helaas hebben we dat niet in eigen hand. Het coronavirus is nog te grillig en te onvoorspelbaar.

Er is in ieder geval genoeg te doen naast onze wetgevende en controlerende taken.

Zo heeft de werkgroep die de behandeling van de toeslagenwetgeving door de Eerste Kamer heeft geëvalueerd haar werk afgerond. In het nieuwe jaar zullen we bespreken hoe we hiermee verder gaan.

De parlementaire onderzoekscommissie naar de effectiviteit van anti-discriminatiewetgeving presenteert in de loop van het jaar haar rapport en we nemen de eigen werkwijze onder de loep met een herziening van het Reglement van Orde.

En natuurlijk zullen we in de commissies de eerste maanden van 2022 kennis gaan maken met de nieuwe bewindspersonen die aan het begin van het nieuwe jaar hun opwachting maken.

Collega's,

Het was mij een groot genoegen het afgelopen jaar met u samen te werken. Ik kijk uit naar een voortzetting van die goede samenwerking in het komende jaar.

Ik wens u goede en gezonde feestdagen.

Ik sluit de vergadering.